

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

23. Quoto anno ætatis Thare natus sit Abraham. ibid.q.8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

ætatis suæ 30. filios hoc cap. recensitos genuissent: attamen Thare non nisi post annum 70. genuit Abram, Nachor, Aran, quod discrimen iure merito notandum erat, quamuis inde series annorum non deducatur.

Ad 2.

10. Ad 2. argumentum respondet Salius Abrahamum non solum suam senectutem initio admirationis considerasse, sed etiam corpus suum emortuū, imò & Saræ de qua agebatur conditionem, quæ & senexerat, & semper sterilis fuerat; postea verò cum in spem, contra spem, omiſſa naturalium impedimentorum consideratione credidisset, eum diuinitus vigorem accepit, ut non solum ex Sara Isaacum, sed ex Cethura etiam post multos annos prolem copiosam susciperet. Gen. 25. v. 2. Hinc de Sara Apostolus Hebr. 11. v. 11. *Fide & ipsa Sara sterilis, virtutem in conceptionem seminis accepit etiam præter tempus ætatis.* Adde Menochius, ex admiratione natam istam interrogationem Abraham: *Si dubitasset, inquit, à Domino reprehensus fuisset.* S. Hieronymus tamen & S. Chrysoſt. eum dubitasse censent.

Aran fuit
senior A
bramo.

Cur Abrã
fratribus
suis præpo-
natur.

11. Ex dictis colligitur 1. Aran fuisse Abrahamo seniore: siquidem Sara siue Iescha non nisi decennio iunior erat Abrahamo. 2. Non idcirco Abrahamum ante suos fratres Aran & Nachor nominari, quod primus eorum natus fuerit, sed quod dignitatis excellentia præcesserit, sicut ob similem rationem Isaac præponitur Ismaëli. Gen. 25. v. 9. Iacobus fratri suo Esau, Malach. 1. v. 3. progenies Iudæ prius commemoratur, quam fratrum eius. 1. Paral. 4. v. 1. Idem suis fratribus anteponitur Apoc. 7. ver. 1. licet ordine nascendi, quartus fuerit. Ita S. August. loc. c. Lyranus Genes. 11. Tostatus ib. q. 19. & c. 3. Ex verbis Sacre Scripturæ Gen. 11. v. 26. solum haberi Tharã fuisse prius septuagenarium, quam Abram, Nachor, Aran nascerentur, ut in simili de Noë ex multorum sententia dixi, qui cum esset 600. annorum, dicitur genuisse Sem, Cham, Iapheth.

QVÆSTIO IX.

Quoto anno post diluuium natus sit Abram.

1. Opinio.

1. Notat Pererius ex supputatione Eusebij à diluuiò ad Abraham centos annos 1720. in alijs tamen exemplaribus, & pluribus in locis notatur tantum 942. S. Augustinus 16. ciuit. 10. putat 1072. Isidorus 5. Etym. cap. vii. 942. ex computo Iosephi exurgunt 993. Quicquid autem sit de varijs hæc de sententijs, annorum numerus, qui hoc temporis interuallo effluerunt colligitur ex annis, quos habebant Patriarchæ, quando filios in Scriptura nominatos susceperunt. Septuaginta prout iam ordinariè apud eos legimus dant Sem annos 2. Arphaxad 135. Cainan 130. Salæ 130. Heber 134. Phaleg 130. Ragau 134. Saru

Sarug 130. Nachor 179. Thare 70. sic ad annum 70. Thare à diluuiò computant annos: 172.

2. At Hebræa & Latina editio tribuit Semè annos duos, Arphaxad 35. Sale 30. Heber 35. Phaleg 30. Ragau 32. Sarug 30. Nachor 29. Thare 70. Summatim 292. Si igitur excludatur è numero Patriarcharum, Cainan iunior, & natiuitas Abrahæ ad annum 70. Thare conijciatur, Latini & Hebræi non nisi 292. annos inter diluuium & ortum Abrahæ numerabunt: si vero excluso Cainan, natalis Abrahæ ad annum 130. Thare differatur, putabuntur anni 352. si dentur Cainan 30. anni, & Thare 130. putentur: à transacto diluuiò ad natiuitatem Abrahæ numerabuntur anni 382. quam supputationem cæteris antepo-
Alia opiniones.
Conclusio.

no, quam diu Ecclesiæ censura Cainan in Euangelio, & Patriarcharum choro-
residere permittit.

Quoto autem anno ante Christum natus putetur Abraham, facile iam colligi potest, collatis his quas de anno creati mundi retuli sententijs. Gen. 1. q. 2.

GEN. II. v. 2.

Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum & mortuus est in Haran. Sic habet fons Hebræus, vulgata editio, & Chaldaica paraphrasis: Septuaginta vero: *facti sunt dies Thare in terra Charan, anni 205. & mortuus est Thare in Charan.* Quæ verba explicans S. Augustinus 16. ciuit. 14. sic scribit: *Non est hoc sic accipiendum, quasi hos omnes dies ibi egerit: sed quia omnes dies vite sue, qui fuerunt 205. ibi compleuerit.* Idem repetit cap. 24. & eandem computandi rationem accommodat ad 400. annos, quibus affligendum dicitur semen Abrahæ. Gen. 25. v. 13. Quam explicationem plerique omnes admittunt, nec pauci ad similia sacra Scripturæ loca adhibent, vt Exodi 12. vers. 40. vbi Hebræa & vulgata habent: *habitatio filiorum Israel, qua manserunt in Aegypto fuit 430. annorum.* Non quod omnes istos annos ibi Israëlites posterii transegerint; sed terminauerint, vt notat Cornelius in eum locum, Salianus ad ann. m. 2543. num. 11. Eodem sensu Iudith mansisse dicitur in domo viri sui annos centum & quinque. Iudith 16. v. 28. Simili computatione anni aliquot Iudicum cum annis seruitutis vnã in summam colliguntur, vt Othoniel 40. Aod 80. &c. Similiter plurimi Saulem 40. annos regnasse scribunt, sed simul tempus, quo Samuel iudicem egit, inuolant. Multi etiam hoc modo annos 70. desolationis templi computant, de quibus Dan. 9. v. 2. ij nimirum authores, qui seruitutis Babylonicæ annos à transmigratione Iechoniæ, aut initio regni Nabuchodonosoris, vel citius ordiuntur.

* * *

N 3

I N

IN CAPVT XII.

GEN. v.l.

*Status
quæstio. 1.* 1. **D**ixit autem Dominus ad Abram: egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de
domo patris tui, & veni in terram quam monstrauero tibi &c.

Conclusio. *Quæstio hic est, 1. vtrum hæc vocatio contigerit antequam Abraham veniret
Charras, an cum ibi iam aliquamdiu habitasset. Ad cuius decisionem conside-
randa sunt, quæ S. Stephanus narrat, Act. 7. v. 2. Deus gloria apparuit patri nostro
Abraham, cum esset in Mesopotamia, priusquam moraretur in Charan, & dixit ad illum:
exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstrauero tibi. Tum
exi de terra Chaldeorum & habitauit in Charan. Vnde clarè patet Abrahamum
fuisse à Deo vocatum antequam in Charan moraretur. Etsi verò S. Augusti-
nus q. 25. in Genesin, id contigisse putet, cum iam Abraham egressus esset à
Chaldæa; sed Charras necdum peruenisset: communis tamen interpretum
doctrina, Gen. 12. & Act. 7. in narratione S. Stephani Mesopotamiam sumit, non
presè pro ea quæ dicitur Syriæ, sed prout complectitur etiam vicinam Chaldæam,
quam Mesopotamiæ contributam asserit Plinius lib. 6. cap. 26. Idem
docent Sanctius, Cornelius, Menochius l. c. Salianus ann. m. 2108. num. 5. Pe-
tauus lib. 9. cap. 18. & probat Bonfrerius hîc: tum quia Chaldæa propriè est
patria Abrahamæ, tum quia Deus passim dicitur illum eduxisse de Vr Chaldæo-
rum, tum quia ideuincere videntur, quæ ab Ach'or narrantur Iudith 5. v. 7.*

*Status
quæstio. 2.* 2. Vtrum tamen ea vocatio cuius meminit Moyses, eadem sit cum ea
quam commemorat S. Stephanus disputant Scriptores: esto in eo conueniant
omnes, cum S. Augustino, quod S. Stephanus agat de vocatione facta antequam
Abraham Charris moraretur. Cornelius & Bonfrerius initio cap. 12. Genesim
stimant verius esse tantum semel vocatum à Deo Abrahamum, eandemque
vocationem de qua agitur Gen. 12. & Act. 7. atque ita eam contigisse ante mor-
tem Thare, non in Charan, sed in Vr Chaldæorum. Vnam etiam tantum vo-
cationem Abrahamæ agnoscit S. Aug. 16. ciuit. 15. vbi docet mortem Thare pro-
prolepsin prius à Moysè narrari, quam hanc vocationem. Itaque primum illud
verbum cap. 12. Dixit, erit idem, quod dixerat, scilicet ante mortem Thare, ita
Abraham dum Charris excederet, vocationi in Vr Chaldæorum factæ obediret:
præsertim si, quod idem S. Aug. tradit ibid. cap. 16. eodem anno facta sunt hæc
omnia, & Dei promissio antequam in Charra habitaret, & in Charra habitatio eius,
inde profectio. Probat hanc interpretatio, tum quia sine necessitate, non sunt vo-
cationes multiplicandæ, tum quia S. Stephanus iisdem verbis vtitur, quibus
Moyses, & sufficiebat vocatio facta in Chaldæa, vt Abraham intelligeret illud
per

pergendum Chananitidem versus, quoad certior fieret, quam in parte illius regionis sibi ex Dei voluntate subsistendum esset.

3. Alij verò, vt Sanctius in cap. 7. A. et. Apoft. censent Abrahamum bis esse vocatum, semel cum adhuc esset in Vr Chaldæorum, de qua vocatione S. Stephanus: iterum in Charan, de qua Moyfes agit Gen. 12. Cuius etiam, inquit Sanctius, meminit Stephanus dum ait, & inde postquam mortuus est pater eius transfudit illum in istam terram, nempe vocatione & imperio. Idem sentit Salianus l. c. cum Ribera Hebr. 11. Gagnæo A. et. 7. & alijs, quos laudat Petauio, lib. 9. cap. 18. & disertè S. Chrysolomo, hom. 36. in Genes. vbi cum de priore vocatione è Chaldæa egisset, subiungit: deinde cum peruenissent in Charan, postquam illic tabernaculum fixerunt, & morte functus est Thare, iterum preceptum est ei à Deo, vt exiret inde: egredere inquit de terra tua. Ratio est: Quia cum Abrahamus Deum primò vocantem sequeretur versus terram Chanaan veniebat, vt patet Genes. 11. ver. 31. nesciens tamen quo iter, vt loquitur S. Paulus Hebr. 11. v. 8. Cum enim Chanaan latè pateret, ignorabat quam potissimum in partem Dei iussu vocaretur. Opus igitur fuit secunda vocatione vt sciret sibi in Sichem veniendum esse, vt factum legimus Gen. 12. v. 6. Idem docet Abulensis in istud cap. 12. q. 2. 21. & clarius 22. vbi putat Abrahamum primo vocatum ex Vr Chaldæorum. 1. ex Haran annis 60. ante obitum Thare; de qua vocatione ait mentionem fieri Gen. 12. in initio.

² Opinio
bis vocatū
esse.

4. Equidem vtra harum opinionum sit verior, mihi non est competuum; nec multum ad Chronologiam refert. Qui vnā tantum vocationem admittunt; eam in Chaldæa factam afferant, vicinius Abraham absque alio oraculo vsque in Sichem peruenit; nescius an ulterius pergendum sibi esset. Cum autem in Sichem peruenisset, tum demum diuinitus intellexisse, eam esse regionem ad quam vocatus esset. Tunc etiam ei Deum dixisse: *femini tuo dabo terram* hanc. Gen. 12. v. 7.

Conclusio.

QVÆSTIO II.

Quamdiu Charris moratus sit Abraham.

1. Enebrardus li. 1. Chronol. ex Hebræorū traditione existimat Patriarchā Charris quinque annos habitasse, cui assentiatur Caietan A. et. 7. Naclāus Arca. Christi. Petauius l. c. Salianus an. m. 2108. Barrad. tom. 1. Cōcord. Euang. li. 5. c. 20. etsi aliā opinionē nō improbet. Probāt hi authores suā sententiā ex ca. 5. Judith, prout in Græco legitur, vbi Achior dicit Israelitas fugisse in Mesopotamiā, & ibi habitasse dies multos. Hinc S. Chryl. illa hom. 36. in Genesin asserit Abrahamū & Thare nō paruo tēpore domiciliū habuisse. Quæ mora ex Saliani opinione, nō arguit Abrahamum tarditatis aut negligentiæ in obediendo primo præcepto, quippe qui exire iussus de Chaldæa, exijt, inquit, subsistere in Haran, subsistit; proficisci in Chanaanam; profectus est. Hæc ille, probabiliter.

Quidam
putant 5-
annes.

2. A. T.

*Alij ali-
qui men-
ses tantū.*

2. At probabilior mihi videtur S. Augustini sententia, qui Abraham ad-
uentum in Charan, habitationem ibidem, & inde exitum in Chanaan vnius
anni spatium concludit, 16. ciuit. 16. quem sequitur Pererius, in cap. 12. Genes. &
repetit disput. 5. in cap. 25. num. 39. Nec aliter verum esse potest assertum Iose-
phi, scribentis Abrahamum annos natum 75. reliquisse Chaldeam. 1. Antiqu.
Huc etiam spectat, quod ait S. Augustinus l. c. ap. 24. computari ab anno 75.
Abrahæ, quando ad eum, inquit, facta est prima promissio, vsque ad exitum Israel
ex Ægypto 430. annos, quorum Apostolus ad Galatas meminit. S. Augustinus
consentit Vincentius libro 2. histor. cap. 6. vbi à prima promissione facta a
braha in via Mesopotamia vsque ad legem datam numerat 130. annos. Quod si
braham anno ætatis 70. venisset in Haran, vt prioris opinionis authores pu-
tant, & ab anno 75. vsque ad Exodum isti 430. anni computarentur; essent ve-
ruera à prima promissione vsque ad legem datam 435. anni. Quia habitatio
filiorum Israël, de qua agitur Exodi 12. v. 40. non incipit ante annum 75. Abra-
hæ, quo primum in Chananitidem venit, vt infra dicam. Adde eos, qui volunt
Gen 11. per prolepsin narrati mortem Thare ante vocationem Abrahæ in
cap. 12. relatum, non facile inuenturos à prima promissione vsque ad datam
legem annos præcisè 430. si quinquennium Abrahæ in Charan moranti im-
buerint.

*Quomodo
dicantur
Israelita
diu habi-
tasse in
Charran.*

3. S. Chrysostomus fortè, in priorifuit opinione; aut fortè tantum voluit
non vna tantum aut altera nocte in Charan hospitatum; sed aliquot septima-
nis aut etiam mensibus ibi habitasse, nempe ad obitum parentis.

Qui verba Achioris allegant ex Græco textu, viderint, qua de causa Gre-
cam editionem de iuniore Cainan facessere iubeant. Meminerint eum gene-
lem fuisse, & sic in sua narratione facillè errare circa quosdam circumstantias
potuisse. Adhæc illos multos dies commorationis in Charran potuit Achior
Nachorem retulisse, quia hic diu Charris habitauit, & ex eo per lineam femi-
ninam genus trahunt Israëlita. Denique illos multos dies fortasse intellexit
annos, quibus Iacob in Mesopotamia mansit vxores duxit, copiosam prolem
suscepit. Sic enim Israëlitarum parens multos dies cum primis Israëlitis pau-
tim nascentibus in Mesopotamia habitauit. Vide quæ annoto infra cap. 12. v. 40.
& Exodi 12. v. 40.

*Hi 75. anni
erant com-
pleti.*

GEN. 12. v. 4.
Septuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran. Hunc
num absolutum fuisse arbitror. cum Mariano Scoto, qui annum primum
promissionis a brahæ ait esse 76. ætatis eiusdem. Idem notat in Chronico
Sebicus, Perauius ad ann. m. 2022. S. August. 16. ciuit. 24. 40.
annos promissionis computari ab anno 75. ætatis a brahæ, nempe exclusiue
quidem

quidem cap. 16. ostendit se Eusebij computum sequi. Duo potissimum Deus Abrahæ promissit, benedictionem & terram Chanaan. Benedictionem Gen. 12. v. 3. *In te benedicentur omnes cognationes terræ.* Terram 16. v. 7. *Semini tuo dabo terram hanc:* quam utramque promissionem postea Deus non semel iteravit. Promissionem terræ primò factam legimus in Sichem; promissionem benedictionis, aut in Chaldæa, aut in Charan. Vtrum verò Deus etiam in Chaldæa, aut Charris terram fuerit pollicitus nec ne; Scriptura silet. Quicquid sit anni promissionis, computantur ab anno 75. Abrahæ, sicut & anni habitationis in Chanaan & Ægypto, qui vsque ad Exodum siue legem datam fuere 430. Vide Exodi 12. Galat. 3.

GEN. 12. v. 5.

Et animas, quas fecerant in Haran. Vt Abraham & Loth animas facerent, hoc est, familiam siue seruos, armenta, greges vel precio, vel aliter compararent, putant nonnullos, quinquennium circiter in Charan consedisse. Verum id paucis mensibus fieri potuisse non ambigo. Abraham enim & Loth non videntur habuisse distinctam familiam à familia Thare, antequam Charras peruenirent: quandoquidem Thare ostulisse dicitur ex Chaldæa Gen. 11. v. 31. Thare verò eodem anno è viuis sublato, ut vult S. Augustinus, Abram & Loth familiam peculiarem, aut primum adepti sunt, vel adita hæreditate auxerunt, siue ut loquitur Scriptura, animas fecerunt. Nec obstat, quod Thare, Abram, Loth Charris habitasse dicantur, Gen. 11. v. 31. quia Thare ibi absolute sedem fixit cum proposito ibi remanendi, Abram autem qui nusquam alibi domicilium fixum habebat, cum non intelligeret, Dei voluntatem esse, ut ante patris obitum inde digrederetur, ad tempus in Charan habitauit, quod de paucis mensibus, verè dici potest, ut declarabo infra Gen. 35. v. 19. num. 2.

Id aliquos mensibus perfectum.

GEN. 25. v. 13.

1. Scito prorscens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, & subiciem seruituti, & affligent quadringenti annis. Idem repetitur Act. 7. v. 6. Aduertendum primò hic sermonem fieri de semine Abrahæ, hoc est, Isaac & posterorum eius ad populum Israëliticum pertinentium, iuxta illud: *in Isaac vocabitur tibi semen.* Gen. 21. v. 12. Rom. 9. v. 7. vnde sequitur hos 400. annos, antequam Isaac ortum Isaac non aperiri. *secundò*, tria hic commemorari, peregrinationem, seruitutem, afflictionem: ac proinde videndum, vtrum tempus istud 400. annorum sit ad solam afflictionem; an verò etiam ad seruitutem & peregrinationem referendum. *Tertiò* à promissione facta Abrahæ, (quando erat 75. annorum) vsque ad Exodum numerari annos 430. è quibus si 25. subtrahantur, qui ab illa promissione vsque ad natum Isaac effluerunt; remanebunt ab ortu Isaac, ad Exodum anni 405. Quod clarius patebit, ex dicendis, Exodi 12. v. 40.

400. annis supra præsumuntur. Nota 1. Nota 2. Nota 3.

2. Hisce

*Hi 400.
anni sup-
putandi sūt
à natiui-
tate Isaac.*

2. Hisce animaduertis, isti anni ex communi sacræ paginæ interpretum & Chronologorum computo ab ortu Isaac numerandi sunt, ita vt non solum afflictionem, sed & seruitutem ac peregrinationem complectantur. q. d. ab eo tempore, quo Isaac promissum tibi semen natum fuerit, vsque ad tuorum posterorum ex Ægyptiaca seruitute & afflictione egressum fluent anni præter propter 400. quibus Isaac & posterius tui peregrini erunt tum hic in terra Chanaan, tum in Ægypto, vbi vltimis annis seruient, & ante suum exitum grauius affligentur. Ita Cornelius, Bonfrerius, Menochius in hunc locum: quam interpretationem iam olim tradiderat S. August. 16. ciuit. 24. hisce verbis: Non quia in eadem seruitute sub Ægyptijs affligentibus quadringentos annos ille populus fuerat peracturus, sed in ipsis quadringentis annis prænunciatum est hoc futurum. Quemadmodum enim scriptum est de Thara patre Abraham (iuxta editionem 70.) Et fuerunt dies Thara in Charan quinque Et ducenti anni: non quia ibi acti sed quia ibi completi sunt. Ita & hoc propterea interpositum est, Et in seruitutem redigent eos, Et affligent 400. annis: quoniam ille numerus completus est, non quia ibi vniuersus peractus est. Hæc S. Augustinus.

Obiectio.

3. Obijci solet: à promissione ad Exodum supputari annos 430. è quibus si 25. tollantur, qui ab anno 75. Abrahamæ ad natiuitatem Isaac intercesserunt, remanebunt 405. à nato Isaac, vsque ad egressum de Ægypto. Cui obiectio occurrentes Hebræi quos Bonfrerius & nonnulli alij sequuntur, putant probabilius esse, annos illos 430. deduci ab anno 70. Abrahamæ, & sic præcisè à nato Isaac ad Exodum numerari annos quadringentos.

Resp. 1.

Resp. 2.

4. Alij verò communi supputatione, à natali Isaac ad exitum de Ægypto annos 405. exactè numerant, & sacræ paginam hoc loco vulgari calculatione interpretantur, qua maiorem summam rotundo numero exprimere solemus pauculis vnitatibus prætermisissis, vt cum 70. Interpretes, 70. Christi discipulos nominamus, licet 72. fuerint. Ita Bellouacensis loco citando, Abulensis, Pererius, Sanctius, Cornelius, Salius, Gordonus, hunc locum interpretantur, quod sequitur Peraius lib. 9. cap. 24. præuio S. Augustino q. 47. in Exodum, sic loquente: Quia scriptum est, in Isaac vocabitur tibi semen, ex anno natiuitatis Isaac, vsque ad annum egressionis ex Ægypto computantur anni 405. Cum ergo de 430. detrahatur 25. qui sunt à promissione vsque ad natum Isaac, non vnum est, si quadringentos & quinque annos, summa solida 400. voluerit appellari Scriptura, qua solet tempora ita nuncupari vt quod de summa perfectioris numeri, paulatim excrescit, aut infra est, non computatur. Idem habet in hunc locum Tostatus. Beda verò in cap. 7. Act. Apost. ait potest sic intelligi, quod à quinto Isaac anno quo, per filli ancillæ peperit affligi, labor 400. probetur annorum. In idem præcisam horum 400. annorum computationem certendam putant Torneillus & Cornelius, eo quod tunc in domo Abrahamæ solus remanserit Isaac Abrahamæ semen, & promissionum hæres.

à nato Isaac ad Exodum anni 405.

5. Ma

*Cur mi-
natio tem-
poris hic
omissa.*

5. Mihi verò, etsi quoad exactam supputationis summam, idem arbitretur; causas tamen minus idoneas iam dicti authores afferre videtur: nam reuera antequam Isaac ab Ismaele vexaretur & separaretur, erat semen Abraham & peregrinum in terra necdum sua, vt aduertit Salianus an. m. 2543 num. 13. Quare magis arripit quod docet S. Augustinus & Vincent. lib. 2. spec. hist. cap. 6. de numero rotundo omissis minutis intelligendo, & habet Sactius, nempe paruum quinque annorum spatium hoc idcirco reticere, quod pueri ante quinquennium vix aduertant, an sint peregrini nec ne; quinquennes autem peregrinationis incommoda discernere incipiant.

6. Nicolaus de Lyra in cap. 12. Exodi fatetur quidem à nato Isaac vsque ad Exodum esse annos 405. sed in colligendo eorum numero, hallucinatur, dum moram in Aegypto annos 210. tantum deputat. Nam promissio facta est Abraham, cum esset 75. annorum ante quem annus non incipit habitatio illa, cui in Exodo adscribitur anni 140. Exodi 12. v. 4. Deinde natus est Isaac Abrahamo centenari; hinc ad descensum in Aegyptum sunt anni 190. quia 60. habebat Isaac quando natus est Iacob, & hic annorum erat 130 cum primus se stitit Pharaoni: vt sacrae literae testantur. Respondet Lyranus nos quidem non nisi 190. supputare: ex fractionibus tamen annorum consergere 195. v. g. cum Abraham dicitur fuisse 75. annorum, migrans ex Haran; intelligendum est, inquit, 75. annorum completorum. & dimittitur 7. qui erat incompletus, licet forte tres partes anni illius transissent. Sed hanc responsionem bene confutat Abulensis Exodi 12. q. 54. Quia isti 190. anni à nato Isaac ad descensum in Aegyptum ex duobus duntaxat integris numeris desumuntur, sc. ex annis 60. quos gerebat Isaac nascente Iacobo. & 130. quos exegerat Iacobus, eum in Aegyptum descenderet. Fac etiam aliquam fuisse anni 75. Abraham fractionem: ex tribus tamen istis fractionibus, quinque anni non proueniunt. Adde; si Abraham aliquid de anno 76. delibauerat cum Charris excederet, consequens erit, ab eius aduentu in Chananitidem vsq; ad natum Isaac non effluxisse integros 25. annos: atq; ab hoc aduentu vsq; ad Exodum, non fore numerandos 430. annos, nisi incompletos: multo verò minus ab ortu Isaaci ad descensum 195. posse computari.

GEN. 15. v. 16.

Generacione autem quarta huc reuertentur. 1. Nomine generacionis quartae commode quartum saeculum absolutum intelligitur, ita vt quatuor saecula à nato, vel quinquenni Isaaco decursis, posterius Abraham de Aegypto Chananitidem versus regressuri dicatur. Ita Cornelius, Salianus, Menochius, consentit Vatablus, & idoneam hanc interpretationem esse fatetur Abulensis. Nam generacionem siue spatium vitae humanae centum annis definit Ecclesiasticus cap. 18. v. 8. numerus dierum hominum, vt multum centum anni. Hoc modo quatuor generaciones apprimè congruunt 400. annis iam memoratis, siue initium, siue finem spectes.

O 2

2. Ad

*1. Explicatio
sio.*

2. *Explicatio.*

2. Addunt Pererius, Cornelius, Salius duce S. Hieronymo hanc generationem capi posse, pro ea, qua pater filium generat, filius nepotem. *Prima* v. generatione in Ægypto Efron Iudæ nepos genuit Ram: *Secunda* Ram genuit Aminadab: *tertia* hic genuit Naason: *quarta* Naason Salmon, cui postegressum de Ægypto Raab Iericuntina nupsit. S. Augustinus q. 50. in Exodum docet utroque hoc modo accipi posse nomen generationis, nimirum & pro centum annis, & pro successione hominum ab ipso Iacobo ad Moysen, ita ut Iacob sit primus, secundus Leui, tertius Caath, quartus Amram, quintus Moyses.

Quomodo Exodum accideris generatio- nis s. iuxta 70.

3. Dices: quomodo igitur septuaginta Exodi 13. v. 18. scribunt quinta progenie sue generatione filios Israël ascendisse de terra Ægypti? Siquidem Deus loquens Abrahamo id quarta progenie futurum prædixerat. Hanc eandem quaestionem sibi à Damaso Papa propositam soluit S. Hieronymus tomo 3. epist. ad Damasum q. 2. & docet utrumque esse verum: sed diuersis generationibus, aut diuersimodè computatis. *Replica*, inquit, *Genealogiam Leui*, Leui genuit Caath, Caath genuit Amram, Amram genuit Aaron, Aaron genuit Eleazar, Eleazar genuit Phinees. Caath cum patre suo Leui ingressus est Ægyptum: rursus Eleazar cum patre Aaron egressus est de Ægypto. A Caath vsque ad Eleazar computantur generationes quatuor: licet quidam velint ab Amram vsque ad Phinees, ut nos in Eleazar secimus peruenire. Si vero volueris disparem numerum ostendere, quomodo secundum Exodum, quinta generatione egressi sunt filij Israël de terra Ægypti, tribus tibi Iuda numeretur. Iuda genuit Phares, Phares genuit Efron, Efron genuit Aram, Aram genuit Aminadab, Aminadab genuit Naason, Naason genuit Salmon. Phares cum patre suo ingressus est Ægyptum: Naason princeps tribus Iuda in deserto describitur, cuius filius Salmon terram promissionis intrauit. Computa à Phares, vsque ad Naason, & inuenies quinque generationes: tametsi nonnulli, ut in tribu Leui ostendimus, in Efron initium faciunt, ut ad Salmon vsque perueniant. Ad id ibidem nonnulla S. Hieronymus, quibus explicet quantum occasione septuaginta Seniores scripserint, quinta generatione: sed ea ad Chronologiam non spectant.

Distinctio temporis completi ab inchoato.

4. Ad apparentes eiusmodi antilogias adhiberi solet distinctio termini inclusi vel exclusi, numeri completi vel inchoati. Dicamus igitur quarta generatione in Ægypto completa, & quinta durante Israëlitas inde in Chanaan reuertisse. Prior autem explicatio, quæ generationis nomen usurpat pro sæculo planior ac facilius esse videtur: quia iuxta secundam expositionem non constat, à qua persona sumendum sit initium, ad quam vsque persona progrediendum. Quatuor autem sæcula ab ortu Isaac ad egressum Israelitarum de Ægypto effluxerunt, & quinque anni, ut dictura vers. præcedenti.

IN CAPVT XVI.

GEN. v. 3.

Sara tulit Agar. Aegyptiam ancillam suam post annos decem, quam habitare ceperunt; in terra Chanaan. Absoluto decimo, vnde decimus agebatur annus à promissione & aduentu Abrahæ in terram Chanaan: anno vero sequenti natus est Ismael, ait enim Moyses vers. 16. octoginta & sex annorum erat Abram, quando peperit ei Agar Ismaëlem. Atque ita annus 87. Abrahæ, & 12. à promissione est primus vitæ Ismaëlis, vt notat Salianus ad an. m. 2125. Nec refragatur Petauius: nam aduentum Abrahæ in Chanaan idem signat anno periodi Iulianæ 2752. ortum Ismaëlis anno 2763. Dices: quomodo igitur S. Hieronymus qq. Hebr. in Gen. cap. 21. asserit Ismaëlem fuisse 13. annorum, quando natus est Isaac? Hoc enim modo annus quartus decimus Ismaëlis esset primus Isaaci? Resp. S. Hieronymus intellexit particulam *ad minimum*: subdit enim se breuiorem e-lligere ætatem. Porrò annus primus Isaaci pariatur decimo quinto Ismaëlis, & centesimo primo ætatis Abrahæ, vt infra dicam.

Quando
natus Is-
mael.

IN CAPVT XVII.

GEN. v. 11.

Abraham, postquam nonaginta & nouem annorum esse ceperat, &c. Hebræus & Chaldæus paraphrastes seruat proprio idiotismo habent: & sunt Abraham, filius nonaginta nouem annorum, id est, cum Abraham natus esset annos 99. vt habent Figurina, & in simili interpretatus Menoch. Gen. 16. v. 16. nec dissentiunt septuaginta. Non auspicabatur tunc Abram annum ætatis 99. sed eo iam completo centesimum agebat, quo currente contigerunt, quæ nar- rat Moyses cap. 17. 18. 19. 20. Nempe cap. 17. Deus Abrahamo rursus apparet, factus ei de copiosa posteritate & possessione terræ Chanaan promissiones confirmat, eius & Sarai nomen immutat, circumcisionem instituit, filium ex Sara nonagenaria ad quem benedictiones pertineant, bona etiam Ismaëli, in gratiam Abrahæ pollicetur. Abraham vero legem & ritum circumcisionis in se & suis exequitur.

Tunc ab-
soluerat
annum 99.

GEN. 17. v. 24.

Abraham nonaginta & nouem erant annorum, quando circumcidit carnem præputij sui & Ismael filius tredecim annos impleuerat tempore circumcisionis sue. Ita habet vulgata editio consentientibus, Hebræa, Græca, Chaldaica. Suscepit igitur Abraham circumcisionem, cum ageret annum ætatis centesimum. Tunc Isaac necdum conceptus erat, sed paulo post concipiendus, vt ex sacræ historię con-

Quando
Abraham
circumci-
sus.

O 3.

textu

textu patet, ac proinde in annum sequentem cadit ortus Isaac, nempe Abrahami centesimum primum, Ismaelis decimum quintum.

IN CAPVT XVIII. XIX. XX.

GENES.

In his nihil Chronologicum occurrit.

Cap. 18. Abraham Angelos hospitio recipit, qui promissionem de filio in annum proximum ex Sara suscipiendo confirmant. Cladem Sodomorum prædicunt Abrahamo eū sæpius deprecante, si pauculi in ea boni reperiretur.

Cap. 19. Loth Angelis hospitio receptis, grauiā à Sodomorum ciuibus patitur, & ab incendio imminente educitur. Vxor eius in Salis statuam conuertitur. Pentapolis igne cælesti conflatur, filia Loth ex patre concipiunt, vnde Moabitæ, & Ammonitæ genus ducunt.

Cap. 20. Abraham habitat in Getaris, Sara periculo exponitur & eripitur, Deo Regem Abimelech castigante. Hæc omnia referuntur ad annum 100. Abrahami currentem, vt paulo ante monui.

IN CAPVT XXI.

GEN. v. 5.

Quando natus Isaac?

Cum centum esset annorum: hac quippe ætate patris natus est Isaac. Idem est sensus Hebr. Græc. Chald. textus. Ex dictis autem manifestum est hos annos accipi debere completos: siquidem Ismaël annos 13. compleuerat, cum Abrahamus 99. transegeret. Ergo anno Ismaëlis quinto decimo, & Abrahamæ centesimo primo nascitur Isaac: quo fit, vt annus decimus quintus Ismaëlis & centesimus primus Abrahamæ sit primus Isaac, vt norat Eusebius, Marianus Scotus, Isidorus, Beda, Ado, in suis Chronicis, & Nicephorus Constant. Sulpitius li. 1. sacre hist. Chrysostomus hom. 40. in Gen. Torniellus & Salianus an. m. 2138. & 2139. Smerius in tabulis, quibus accedunt Mercator, Contius, Capellus, Pelicanus.

GEN. 21. v. 8.

Quando ablactatus?

Creuit igitur puer, & ablactatus est. Hoc nonnulli ad annū Isaac 12. referendum putant: sed sine idonea ratione. Tot status Gen. 21. & 22. Lipomanus & Caietanus hic censent id factum, cum Isaac esset dies, aut tres annos natus. Dicebat enim Machabæorum mater: lac triennio dedi. 2. Macha. 7. v. 27. Alij probabilius id anno 5. Isaac tribuunt, cum S. Hieron. in qq. Heb. Gen. 21. Pererio Del Rio Cornelio, Menochio hic, Saliano in annalib. Nec procul absunt, qui initio anni sexti hoc annotant, vt Torniellus. Cum enim vita hominum longior esset, tardior etiam ablactatio fuisse videtur: præsertim si proles esset vnica, vt aduertit Cornelius. Quod vero Machabæa tres tantum annos filium lactauerit, verum non est; cum annis plusquam 1700. à tempore Isaac abfuerit.

GEN

GEN. 21. v. 10.

Eijce ancillam hanc & filium eius. S. Hieronymus in hunc locum: Nos, inquit, ut breuiorem eligamus aetatem, post decem & octo annos Ismaelem supputauimus eiectum cum matre. Communior autem sententia est, expulsiōnem Ismaelis, vel eo anno, quo ablaetatus est Isaacus contigisse, vel proximè sequenti. Quare valde probabilis est cōputatio Tornielli & Saliari, qui hoc referunt ad annum sextū Isaaci, quinto iam absoluto, quo Beda in cap. 7. Act. Apost. ait Isāacum per filiū ancillae cepisse affligi, & hinc ad Exodum numerat annos 400. quod per commodè fiet, si primus horum 400. annorum cum sexto aetatis Isaaci componatur. Nec dissentit Pererius, dum ait, Ismaēiem tunc non fuisse anno vigesimo minorem. Tostatus in hoc caput, ait Isāacum eo tempore fuisse sexcennem, aut septennem, quo Ismaēl eijciebatur: vnde infert Ismaēlem tunc fuisse annorum viginti & ultra. Menochius hic v. 14. putat Ismaēlem tunc egisse annum 17.

Quando eiectus Ismael.

IN CAPVT XXII.

GEN. v. 2.

Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis Isaac. Quæritur hîc primò, quo anni tempore, secundo, cuius tunc aetatis erat Isaacus, quādo immolandus erati.

1. Quod ad primum attinet, traditione ab Hebræis accepta creditur Isaac ad sacrificium ductus die primò septimi mensis: quando post ingressum in terram clangebant Hebræi buccinis, quæ idcirco corneæ erant, ut recoleretur memoria Isaaci seruati, cuius loco immolatus est aries, qui cornibus inter vepres hærebat. Quod admittit S. Hieronymus in hunc locum, referunt, nec reſutant, Tostatus & Pererius hic. Saliarius ad an. m. 2163. num. 4.

Hec consi. 818 m. 7.

2. Secundo Hebræi in Seder Olam. Isaac pater noster, inquit, peruenerat ad 37. annum, quando super altare ligatus est. Consentit Genobardus, nec dissentit Tostatus in ea verba Gen. 22. cumq; alligasset Isaac, additque eodem quidem anno mortuam Saram, sed post Isaaci à destinato sacrificio reditum. Verum hæc computatio non videtur amplectenda: nam si dixeris prius mortuam Saram, quam Isaac victimæ destinaretur; histerologiam Moyſi tribues sine sufficienti ratione: prius enim narrat Abrahamum in Bersabee habitasse, quam in Hebron, vbi Sara è viuis excessit. Sin autem viuentē adhuc Sara id contigisse cum Hebræis asserueris; minus temporis relinques, ab Isaaci reditu, vsque ad Saræ obitum, quam res interea gestæ requirant. Siquidem Isaac mense septimo immolandus erat, à sacrificio arietis redijt Abraham, & habitauit in Bersabee Genes. 22. vers. 19. indeque migravit in Hebron, vbi tandem Sara viuendi finem fecit: quæ ante mensis duodecimi exitum vix commodè fieri potuisse videntur.

Quidā pu. iani tunc Isaac fuisse 37. annorum.

3. Alij

*Alij 10.
aut 12. annorum.*

3. Alij, & si Bibliandro credimus Hebræorum doctissimi, arbitrantur Isaacum, tunc non nisi decennem, aut duodennem fuisse, tum quia puer ab Abrahamo vocatur, Genes. 22. vers. 5. tum quia existimant Isaacum, vincula sibi ad necem iniecta non passurum fuisse, si ad resistendum vires suppetissent. Si enim sponte victimam se obtulisset, Abrahamum meritis superasset, quod eis absurdum videtur. Ab hac sententia non sunt procul, qui Isaacum, dum à patre ligatus est, putant fuisse 12. aut 13. annorum, vt Bibliander & Bucholeerus vel 15. vt Caluissius. Quorum coniecturæ non multum regent. Nam etiam adultos Scriptura pueros nominat, vt milites illos robore præstantes, de quibus 2. Reg. 2. v. 14. Absalonem etiam iam planè virum David puerum appellat 2. Reg. 18. v. 5. & 12. De is de esto Isaac se sponte vinciri permiserit: vnde constat, sic eum plus apud Deum meruisse, quam parentem eius, qui fortè ardentiori in Deum charitate ducebatur, & nisi diuinum imperium aliquid vrilisset, ipse pro filio mori, quam filium immolare maluisset: aut quis scire potuit, plus in hoc negotio meruisse Abrahamum, quam Isaacum?

Videtur fuisse 25. annorum.

4. Medium inter hos tenet Iosephus. 1. Antiq. 13. Marianus Scotus, Adrichomius, Del Rio, Tornielus, Salianus, qui iure etiam Lyranum huc accersunt, apud quem graphico errore in numeros illapso, ponitur annus 35. pro 25. Siquidem Lyranus se Iosephum sequi profitetur, qui cum prædictis authoribus diserte Isaacum tunc 25. annos tribuit. Idem forte quod Lyranus, Fastus Siculis cõtingit. Huic opinioni subscribit Perarius, an. m. 1072. Menochius Gen. 22. v. 3. Bonfrerius probabiliorem asserit: Gen. 22. v. 9. Hæc sententia ordinè rerum gestarum, prout eas refert Moyses, & tantum per ætatem virum tribuit Isaacum, quantum satis erat, ad iter tridui pedibus conficiendum, & ligna quæ ad holocaustum sufficerent, vel ex quo mons apparuit, vel per ascensum ferenda, vt innuitur Gen. 22. vers. 4. & 6. quod puero 12. aut 15. annorum non conuenit. Denique hoc modo relinquatur à liberato Isaacum tempus sufficiens, pro habitatione in Bersabee, migratione in Hebron, morbo & obitu Saræ. Huic conuenit fauet Cornelius dum ait Isaacum tunc fuisse 25. annorum, Gordonus dicit 27. annos, Tostatus in hoc caput arbitratur hæc facta ante istum annum. Brogtonus signat annos 33. Pererius rem in medio relinquit, cum hac de re nihil certi habeamus: sed tantum authoritatem Iosephi, & Hebræorum traditionem.

GEN. 22. v. 4.

Disantia Bersabee à monte Moria.

Die autem tertio, eleuatis oculis vidit locum procul. 1. Quomodo tres dies insumpsit Abraham? Nam è Bersabee euocatus fuerat: vnde vsque ad montem Moria, in quo offerendus erat Isaacus, exiguum est interuallum. Respondet Hieronymus in qq. Hebr. à Geraris, vsque ad montem Moria esse iter triduum dicitur.

dierum, & consequenter Abrahamum eo, die tertia peruenisse, neque tunc ad quercum Mambre habitasse, cum, inquit, inde vsq; ad montem Moria vix vnus dies iter plenum sit. Tostatus è contrario ait Bersabee à monte Moria distare, decem & septem duntaxat miliaribus, siue vt ipsemet interpretatur, octo leucis cum dimidia. & tandem concludit Abrahamum citius quidem iter illud conficere potuisse: sed Deum ita disposuisse vt ad tertium diem via protraheretur, quo magis Abrahæ virtus eluceret, & constantia probaretur, dum rem tam arduam toto eò tempore, animo pertractabat, nec tamen ab obedientiæ norma declinabat. Cornelius Tostati sententiæ adhætere videtur, & tertio demum die Abrahamum ad montem Sion peruenisse autumat: quia onustus erat rebus ad sacrificium necessarijs: atque hoc sensu S. Hieronymum dixisse esse iter tridui. Idem sentit Pererius. Salianus verò & Bonfrerius S. Hieronymi verba rigidè interpretantur tanquam Adrichomij tabulis consona, qui 20. circiter leucis horarijs à Bersabee, vbi tunc agebat Abrahamus, Ierusalem separat. Menochius à Bersabee ad montem Moria ait esse iter vnus diei.

2. Quicquid sit de exacta huius itineris dimensione, Abraham non exijt ex oppido Geraris, sed è loco ad Gerara pertinente, nempe Bersabee: qui etsi breuiori temporis spatio hoc iter absoluere potuisset; lentè tamen processit, non tam propter onus rerum, quas secum ferebat, cum nec iumenta nec famuli deessent: quam quod sacrificij tam insoliti cogitatione quasi absorptus teneretur, hinc præcepto urgente, illinc amore in filium retrahente, hinc affectu, inde fide, hinc præsentium gratia, inde futurorum expectatione, animum eius distrahente, vt bene ex Origene ponderat Cornelius. *Primo igitur die*, res ad hoc negotium necessarias apparat, & viam aggreditur, *secundo*, tardus meditando; constans tamen susceptum iter prosequitur, *tertio demum die* ineunte, locum sacrificio destinatum eminus videt, ac Dei præceptum exequi nititur, eodemque die voluntate à Deo pro facto acceptata arietem pro filio immolat. Tum in Bersabee reuertitur, & ibi habitat. Gen. 22. v. 19.

IN CAPVT XXIII.

GEN. v. 1.

Vixit autem Sara centum viginti septem annis & mortua est. Annus hic 127. Saræ congruit cum anno 137. Abrahæ, Isaaci 37. vt notant Tostatus & alij. Ad quem annum referenda sunt, quæ hoc capite narrantur, de sepultura Saræ, & agro, quem ab Ephron emit Abrahamus.

P

IN

IN CAPVT XXIV.

GEN. v. 1.

Isaac duxit Rebekcā **E**Rat Abraham senex: nempe 140. circiter annorum. Cum enim Isaac esset quadraginta annorum duxit uxorem Rebeccam. Gen. 25. v. 20. Intellego completorum, vt hīc asserit Abulensis, & Salius ann. m. 2174. qui cum Pererio & Cornelio bene notat legationem hoc 24. cap. descriptam proximè antecessisse matrimonium Isaaci & Rebeccæ. Nec video cur id à quoquam iure negari possit: qui enim dicunt has nuptias anno 140. Abraham celebratas, de completo intelligendi sunt. Siquidem fatentur Abrahamum Isaaco seniore fuisse, centum annis vt ex S. Augustino monet Cornelius. Supra enim probauimus anno centesimo primo Abraham currenre natum esse Isaacum, qui uxorem duxit triennio à morte Saræ transacto, vt clare habet Tostatus Gen. 23. Cornelius, Salius, nec dissentit Bonfrerius hīc.

IN CAPVT XXV.

GEN. v. 1.

Abraham duxit Ceturam. **1.** Abraham verò aliam duxit uxorem nomine Ceturam. Quæstio est, virum hoc post mortem Saræ contigerit? Dubitat Caeteranus, eo quod Abraham moriente Saræ, fuerit ferè 140. annorum, quæ ætas nouis nuptijs contrahendis non censetur idonea. Scripturæ tamen, (vt fatetur) narratio, si rei gestæ ordinem responderet, insinuat hoc factum esse post mortem Saræ.

2. Quod scriptura insinuat, hoc disertè communis authorum sententia tueretur, pura, hæc Abrahami nuptias post obitum Saræ contigisse. Est S. Augustini & Origenis, locis paulo post memorandis, Sulpitij lib. 1. sacre hist. Tostati, Del Rio, Pererij, Cornelij, Bonfrerij, Menochij in hunc locum, Salius anno m. 2179. Petauij an. m. 2093. Probatur communi illo argumento, quo sacri historiographi rerum gestarum ordinem seruare censeantur, nisi idonea ratio aliud suadeat: qualis hīc nulla occurrit. Sicut igitur post mortem Saræ, post nuptias Rebeccæ, Moyses hoc Abrahami matrimonium retulit: ita & reapse contigisse putandum est, vt disertè plerique authorum iam citatorum annotarunt.

Obiitio, **3.** Solum difficultatem ingerit senectus Abrahami: quomodo enim, aut voluit, aut potuit tam graui ætate liberis operam dare? Hebræi fingunt eandem esse Ceturam & Agar, quæ mortua Saræ, post multorum annorū diuortium, ad Abrahami consortium redacta sit. Quod commentum cum retulisset S. Hieronimus in qq. Hebr. Verum, ait, quod incertum est relinquamus. Alibi tamen simpliciter illud Hebræorum traditionem asserit nec refutat, nec multum refragatur Lyranus.

4. Cetu